

3. Lovro Herg.

Ko je l. 1891 dr. Križanič odklonil predsedništvo, je bil na njegovo mesto izvoljen kanonik Lovro Herg, ki je pa bil na čelu Tiskovnemu društvu le do občnega zbora 10. julija 1893, ko je odklonil ponovno izvolitev. Najvažnejše za njegovega predsednikovanja je bilo to, da si je l. 1893 tiskarna nabavila nov tiskalni stroj, kar je za tisti čas pomenilo velik napredek, a nekaj let pozneje se je ta stroj rabil le še za postranska opravila. Obenem je pod njegovim predsedništvom l. 1892 Cirilova tiskarna prešla v popolno last »Katoliškega tiskovnega društva«, kakor je bilo že povedano.

Ob koncu njegovega predsednikovanja je mogel odbor poročati občnemu zboru, da je tiskarna »sedaj dobro urejena«. Važna je pod njegovim predsedovanjem sprememba v uredništvu »Slovenskega gospodarja«, ki je zadnja leta vedno bolj hiral. Za urednika je bil nastavljen l. 1894 Franc Korošec, takrat prefekt v dijaškem semenišču, pozneje nadžupnik pri Sv. Križu pri Rogaški Slatini († 1934). On je vdahnil listu novega duha ter je od tega časa število naročnikov stalno in naglo ravnalo.

L. Herg je bil rojen v Središču 9. avgusta 1829. Gimnazijo je študiral v Varaždinu, modroslovje in bogoslovje pa v Gradcu, kjer je bil 25. julija 1852 posvečen v mašnika. Služboval je kot kaplan pri Sv. Marjeti v Rabski dolini, potem pa pri Sv. Jakobu in Sv. Juriju v Slov. goricah. Herg je bil že od dijaških let navdušen prijatelj »ilirskega pokreta« ter je že kot kaplan začel pisateljati, spisal je prvi molitvenik »Venec pobožnih molitev in sv. pesmi«. S tem je obrnil na sebe pozornost škofa Slomškega. Po preselitvi škofijskega sedeža l. 1859 je Herg prestopil v lavantinsko škofijo in Slomšek ga je poklical za profesorja na novoustanovljeno bogoslovno učilišče v

Mariboru. Herg pa se ni čutil poklicanega za to službo in je čez leto dni odšel za župnika v Limbuš, kjer je ostal 19 let, do l. 1880, ko je 11. novembra postal stolni kanonik. L. 1901 ga je papež odlikoval z naslovom apostolskega protonotarja. Umril je kot stolni prošt 28. avgusta 1906. Vse svoje življenje je bil zaveden Slovenec in je rad podpiral vsako narodno podjetje.

4. Dr. Jožef Pajek,

gimnazijski profesor v Mariboru, je bil le kratko časa predsednik in iz njegove dobe ni kaj posebnega zaznamovati. Umril je kot stolni kanonik 25. julija l. 1901.

5. Dr. Martin Matek.

Ime dr. M. Mateka, stolnega prošta, je tesno združeno z napredkom Katoliškega tiskovnega društva, Cirilove tiskarne in »Slov. gospodarja«. Na 12. občnem zboru tega društva 28. julija 1891 je bil prvič izvoljen v odbor in pozneje je bil več let zaporedoma društveni tajnik. Z Novim letom 1892 je postala tiskarna sv. Cirila popolnoma last Katoliškega tiskovnega društva. Na občnem zboru 16. julija 1901 je bil dr. Matek izvoljen za predsednika društva in od takrat pa do svoje smrti 23.

Franjo Baš.

Iz narodnih bojev Tiskarne sv. Cirila.

Do leta 1891, ko se je ustanovila v Celju Hribarjeva tiskarna, je bila Tiskarna sv. Cirila edina narodna tiskarna na Slovenskem Štajerskem; v Podravju pa je ostala edina do poprevalne dobe. Kulturno, gospodarsko in politično razvijajoči se Slovenci so v ustavnih dobi začeli terjati narodnopolitično enakopravnost z Nemci, kateri so pa hoteli svoj prevladujoči položaj iz časov pred letom 1848 obdržati tudi

junija 1930 je načeloval društvu, odn. zadrugi Tiskarne sv. Cirila. Rajni stolni prošt je soudeležen velikih zaslug, ki jih je Tiskovno društvo pridobilo za narodno probudo, za dvig katoliške zavesti in za razširjenje krščanske in narodne kulture med slovenskim ljudstvom na Slovenskem Štajerskem.

Blagopokojni prošt se je rodil 15. novembra 1860 v Gornjemgradu. Mašniško posvečenje je prejel 20. julija 1883. Kaplan je bil v Slov. Bistrici, nakar je študiral cerkveno pravo v Rimu od l. 1884 do 1886. Kot doktor cerkvenega prava je prišel za kaplana v Žalec, nato je bil nemški pridigar v Celju, odkoder je bil poklican na mariborsko bogoslovnico kot profesor cerkvenega prava l. 1889. Podravnatelj bogoslovja je bil od 1890 do 1909; ravnatelj bogoslovja od 1909 do 1916. Stolni kanonik je postal l. 1902, infulirani prošt pa l. avgusta 1917. Po smrti rajnega škofa dr. M. Napotnika je opravljal škofijo kot kapiteljski vikar od 15. maja 1922 do 17. julija 1923. Ob 700letnici lavantinske škofije je bil odlikovan z redom sv. Save.

Šesti predsednik

je sedajni stolni prošt dr. Maksimilijan Vraber.

križal obe roki na prsih in gledal nemo proti izložbi Cirilove prodajalne.

Veliko in težko izložbeno okno je bilo odprto ven na cesto. Sam ravnatelj ga je podpiral z rokami. Plakata že ni bilo več. Prodajalka je umivala in brisala z mlačno vodo s šipe zadnje preostanke papirja in kleja.

Pri pogledu na učinek telefonske grožnje policijskega komisarja se g. poverjenik ni smejal. Potuhnul se je, zresnil obraz in vprašal prijatelja, odkod naenkrat ključ in taka turška sila z odstranitvijo plakata.

G. Jerovšek je bil v največji zadregi. Praskal se je za ušesom, parkrat izustil običajni: »No, ja«, predno se je izpovedal, kako in s čim mu grozi policija, če ne odstrani takoj zastarelih prevratnih spominov iz izložbe.

V zahvalo za policijsko pomoč sem dobil tečen predjužnik. Po skrbnem osnaženju šipe velikega okna so izložbo zopet zaklenili. Ostala je

najbrž zaprta, dokler ni prišel v podjetje za podravnatelja g. Franc Hraštelj.

Šele par mesecev po doživljanju z zastarelim plakatom je g. Vesenjaka tolmačil g. Jerovšku zadevo z dvema telefonoma v hiši. Blagi gospod ravnatelj mi nedolžne potegavščine ni štel v zlo. Zaguncal se je v krčmi v Benetkah ob Dravi na eni nogi stola, si popravil kubo smodko v ustih in godel na odpustljivo plat: »No — ja! Dr. Verstovšek je v težki boleznini potreben zabave.«

Invalid tiskarne sv. Cirila.

Uslužbenci v tiskarni so izpostavljeni raznim nevarnostim in to predvsem strojniki, ki tiskajo časopise, knjige in razne tiskovine. Največ od vseh nastavljenecv tiskarne je doslej prestal strojnik Ernst Frankl, ki je popolni invalid. Ko je še bil učenec, mu je zdrobil veliki stroj za tiskanje desničo tako, da so mu jo morali v bolnici odvzeti v zapestju. Z eno roko se je izučil za strojnika in je na občo zadovoljnost vršil to službo do 9. dec. 1931. Ta dan je tiskal na nov stroj.

Brez lastne krivde, zgolj slučajno, kako se je to zgodilo, sploh ni mogoče dognati, je tis-